

Ahmet Erteğün ve Burhan Doğançay'dan izler

BM'de esen Türk rüzganı

Bundan 78 yıl önce kurulan Birleşmiş Milletler, 78. genel kurul toplantısını New York'ta tamamladı. 1945'te kurulan örgüt, bugünkü genel merkezine yani 86. Cadd'e, kuruluşundan 6 yıl sonra taşındı. Kuruluşundan 12 yıl sonra Türk çağdaş sanatının efsane ismi Burhan Doğançay, BM'ye 4,5 km mesafedeki 86. Cadd'e yürürken Manhattan'ın duvarlarından çok etkilenecekti... İşte bu ilham, Doğançay'ı 114 ayrı ülkenin duvarlarını bizzat fotoğraflamaya ve tuvalere dökmeye itti. Bugün New York'taki Brooklyn ve Guggenheim müzelerinde Doğançay'ın eserleri sergilenmeye devam ediyor... 114 ülkenin duvarlarını, ayrıştırıcı değil birleştirici bir güç haline getiren Doğançay artık aramızda değil... Fakat Doğançay'ın bir zamanlar New York'ta başlattığı birleştirici rüzgarlar, Türk dış politikası tarafından Manhattan'da estirilmeye devam ediyor...

BİRLEŞTİRİCİ GÜÇ

Bu rüzgar, gücünü 193 üyeli BM'yi gerçekten birleştirmeye aday bir güç haline gelen Türkiye'den alıyor... Antalya diplomasi forumundan tahıl koridoru anlaşmasına... Ve nihayet BM'nin Zeitgeist' iskalayan yapısının reformuna... Türk dış politikası küresel gündeme yön veriyor... Küresel sermaye hareketlerinden de pay almaya gayret ediyor... Elon Musk'ın, Tesla'nın 7. fabrikasını kurması için Türkiye'ye davet edilmesi... Rockefeller Plaza'da düzenlenen Türk gecesinde yabancı yatırımcıların ön masalarda oturabilmek için kişi başı tam 100 bin dolar ödemeleri... Amerikan Ticaret Odası'nda düzenlenen Türkiye'ye yatırım toplantısına Hilton, Pepsico, UBS, Google, Bank of America, Marriott gibi şirketlerin tepe yöneticilerinin katılımı, Goldman Sachs genel merkezinde düzenlenen Türkiye'ye yatırım konferansına gelen 100'ü aşkın Amerikalı fon yöneticisi, Brookings Enstitüsü'nden Prof. Kemal Kirişçi'nin Türkiye tanımını haklı çıkarıyor: "Türkiye artık bir trading state"... Yani ticaret devleti...

İşte bu dönüşüm Türk-Amerikan ilişkilerinin seyrini de değiştiriyor...

TİCARET DEVLETİ

2. Dünya Savaşı'ndan sonra Türk-Amerikan ilişkileri 2 ana eksende gelişti... Bunlar güvenlik desteği ve borç para... Yani krediydi... Çünkü Türkiye'nin 1945'ten sonra bu ikisine ihtiyacı vardı... Silah, Ruslara karşı güvenlik şemsiyesi ve para...

Türkiye'nin ABD'yle kurduğu ilişki yeni düzende bir dönüşüm içinde... İlişkilerdeki en yüksek gündem artık güvenlik ya da kredi değil... 1958'de IMF'ten ilk kez borç alan Türkiye, son taksiti 2013'te ödedi...

Evet... Türkiye ile ABD arasında F-35 ve F-16 savaş uçakları, PYD/YPG'ye verilen destek... Çok ciddi sorunlar... Fakat bunlar artık ilişkilerin ilk sırasında değil...

İlişkilerin gizli şampiyonu kim dersiniz... Cevap ticaret...

İki ülke arasındaki ticaret hacmi son 1 yılda 31 milyar doları aştı. Sürpriz ise Türkiye'nin ABD'den satın aldığından daha çok ABD'ye mal satması... Türk teknoloji şirketi Martı'nın New York borsasına kote olması... Amerikan oyun şirketi Zynga Games'in Türk oyun şirketi Peak Games'i satın alması gibi gelişmeler... İkili ilişkileri artık daha iyi tanımlıyor...

Dünyanın en önemli 4 danışmanlık firmasından biri olan PwC, Amerikan yatırımcıların Türkiye'ye yatırımlarının 7-10 yıllık perspektifte yani uzun vade kategorisinde olduğunu söylüyor... Nasıl? ABD'li yatırımcıların Türkiye'ye bakışından epeyce farkı değil mi?

Doç. Dr. Efe Sivis

Fenerbahçe Üniversitesi Öğretim Üyesi

Türkiye, Afrika'ya son 1 yılda tek başına 33 milyon ton tahılın ulaşmasını sağladı. Tüm dünya bu girişimi ayakta alkışladı. Erdoğan'ın BM kürsüsündeki konuşmasını dinlerken 1930'lu yıllara döndüm. Amerikalı beyazların Afrika kökenli insanlarla bırakın bir arada yaşamayı, aynı masaya oturup yemek bile yemedikleri yıllar... Türkiye'nin Washington Büyükelçisi Münir Erteğün işte bu yıllarda rezidansında siyahi Amerikalı şarkıcıları davet edip caz söyletirdi.

İLİŞKİLER ÖZÜNE DONUYOR

18. yüzyılda ticaret odaklı başlayan Türk-Amerikan ilişkileri özüne dönüyor. Peki bunun sebebi nedir? Türkiye, artık ABD'den güvenlik ve ekonomi anlamında yapısal bir beklenti içinde değil. Washington'dan kredi, hibe gibi beklentilerimiz yok. Güvenlik başlığında F-16, F-35 gibi taleplerimiz elbette var ama bunlar Türkiye açısından eskiden olduğu gibi yaşamsal önemde değil.

Bunun 2 sebebi var: Birincisi Türkiye'nin, gelişen milli savunma sanayiisi sayesinde birçok ihtiyacını karşılama duruma gelmesi. Bu, Çetin Altan'ın Türk'ün Türk'e propagandası minvalinde yavan bir böbürlenme değil. Elon Musk'ın dahi takdir ettiği yıllık 4,5 milyar dolarlık bir ihracat başarısı öyküsü...

İkincisi ise Türkiye'nin uyguladığı çok boyutlu dış politika sayesinde güvenlik ihtiyaçlarını çeşitlendirebilmesi. Yani Türkiye, artık Soğuk Savaş Türkiye'si değil. ABD ile önceliği işte bu yüzden doğal olarak ticarete kaydı. Bu doğal süreç Türk dış politikası açısından olumlu bir gelişme. 100 milyar dolarlık ticaret hedefi işte bu sebeple güvenlik konularındaki uyumsuzluğun gölgesinde kalmıyor. Çünkü Türkiye, ABD'nin güvenliğe desteğine artık cansiparane biçimde muhtaç değil...

ERDOĞAN'DAN ÖNEMLİ MESAJLAR

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın New York'ta BM kürsüsünden yaptığı konuşmanın tam metnini dikkatle okudum. Bence bu konuşmanın satır aralarında Türk dış politikasına ilişkin 2 önemli nokta var. Birincisi Erdoğan, "köprüleri atabiliriz" çıkışına rağmen AB ile ilişkilerin rayına oturmasından yana. O çıkış, Türkiye'nin Brüksel'in uyulmalarını sineye çekmek istemediğinin sinyali. Türkiye'nin AB vizyonu sürüyor.

İkincisi Erdoğan'ın Türkiye'deki Suriyelilere ilişkin ifadeleri. Görünen o ki önümüzdeki dönemde 4 milyonu aşkın Suriyeli, ülkelerine geri dönecek. Bunun sinyalleri metinde açıkça hissediliyor.

Türkiye, Afrika'ya son 1 yılda tek başına 33 milyon ton tahılın ulaşmasını sağladı. Tüm dünya Türkiye'nin Karadeniz girişimini ayakta alkışlıyor. Erdoğan'ın konuşmasında Afrikalılara ilişkin bölümleri dinlerken 1930'lu yıllara döndüm...

1930'lar... Amerikalı beyazların Afrika kökenli insanlarla bırakın bir arada yaşamayı, aynı masaya oturup yemek bile yemedikleri yıllar... Türkiye'nin Washington Büyükelçisi Münir Erteğün işte bu yıllarda rezidansında siyahi Amerikalı şarkıcıları davet edip caz söyletirdi.

Oğlu Ahmet Erteğün... Babasından ilhamla 1947'de Atlantic Records'ı kurdu ve ötekileştirilen siyahilerin müziğini dünya markası haline getirdi. New York'tan dünyaya açılan Ahmet Erteğün ve Burhan Doğançay'a rahmet olsun...

Türk dış politikası küresel rüzgarıyla Cumhuriyet'in 100. yılında New York'ta makes buluyor...

Hapis cezası nasıl paraya çevrilir?

Asım Ekren

Cumhuriyet Savcısı

Bir şekilde suçta bulaşan kişiler, özellikle nitelikli olmayan suçlarda ilk olarak akıllarına gelen şu soruyu sorarlar: **Mahkeme eğer bana hapis cezası verirse acaba bu paraya çevrilebilir mi?** Basit bir soru gibi görünüyor, uygulamada biz hukukçulara özellikle de avukat meslektaşlara epey yöneltiyor. Çünkü vatandaşların neredeyse hepsi de haklı olarak para cezasını hapis cezasına tercih ediyor. Hele taksit yapma imkanı da varsa ki vardır. Doğal olarak "Neden olmasın ki" diye düşünülüyor.

Bazı suçların karşılığı zaten hapis cezası değil adli para cezasıdır. Örneğin, çevreyi taksirle (dikkatsizlik ve tedbirsizlikle) kirletmenin genel hali, spor müsabakalarında tehdit veya hakaret içeren tezahürat, gazete veya televizyonda düzeltme ve cevabın yayınlanmaması suçları zaten adli para cezasını gerektiriyor. Dolayısıyla bu gibi cezaların paraya çevrilmesi kanun gereği icap etmez. Yine bazı suçlarda hapis cezası yanında "veya" adli para cezası öngörülmüştür. Örneğin, gürlüğe neden olma, mühür bozma, taksirle yaralama, hakaret suçlarının bazı halleri hapis veya adli para cezası ile cezalandırılır. Hapsin tercih edilmediği durumlarda adli para cezası verilmektedir. Bunların dışında hapis cezasını gerektiren hallerde verilen ceza paraya çevrilebilir mi?

KISA SÜRELİ CEZALAR

Öncelikle belirtelim ki hapis cezası adli para cezasına çevrilebilir ancak şu istisna vardır: **Suç tamında hapis cezası ile adli para cezasının seçeneği (veya) olarak öngörülmüş ve hapis cezasına karar verilmiş ise bu ceza artık adli para cezasına çevrilemez.**

Kimisinde memnuniyet kimisinde de memnuniyetsizlikle karşılanabilen bu "çevrilebilir" cümlesinden sonra yine belirtelim ki bunun için suç türü fark etmeden mahkemenin verdiği hapis cezasının "kısa süreli" olması gerekir. Verilen ceza kısa süreli hapis cezası değil ise paraya çevirme imkanı yoktur. Bu durumda kısa "süreli hapis cezası"nın ne olduğu önem kazanır. Kanun bunu tanımlamıştır. Türk Ceza Kanunu'nun (TCK'nın) 49. maddesinin 2. fıkrasına göre hükmedilen bir yıl veya daha az süreli hapis cezası, kısa süreli hapis cezasıdır. Yani kanunda aksi belirtilmeyen hallerde bir ay ile bir yıl arası hapis, kısa süreli hapis cezasıdır.

TCK'nın kısa süreli hapis cezasına seçeneği yaptırımlara dair 50. maddesinin 1. fıkrası ve (a) bendine göre kısa süreli hapis cezası, suçlunun kişiliğine, sosyal ve ekonomik durumuna, yargılama sürecinde duyduğu pişmanlığa ve suçun işlenmesindeki özelliklere göre adli para cezasına da çevrilebilir.

TAKSİRLİ SUÇLAR

Bu açıklamalar, kasten işlenen suçlar için geçerlidir. TCK'da bir de taksirli, yani trafik, ev, iş gibi kazalar sonucu meydana gelen olaylardan dolayı verilen cezalarda ise kısa süreli hapis cezası olmasına gerek yoktur. Yani taksirli suç durumlarda verilen hapis cezasının süresine bakılmaz. Yeter ki bilinçli taksir, yani kırmızı ışıkta geçme, aşırı hız, alkolü olarak araç kullanma gibi yoğun kusurlu eylemler olmasın. Bunlar bilinçli taksirle işlenen suçlar sayılır. Bilinçli taksirli eylemlerde bir yıl üstü hapis cezasını paraya çevrilemez ama genel taksirli suçlar nedeniyle verilen hapis cezasının miktarı önemli olmadan adli para cezasına çevrilebilir. Başka bir deyişle bilinçli taksirli suçlarda "bir yıl veya da az fazla" kuralı geçerlidir fakat normal taksirli suçlarda bir yıldan fazla hapis cezasının paraya çevrilmesinde kanuni engel yoktur.

NASIL HESAPLANIR?

TCK'nın adli para cezası hakkındaki 52. maddesinin 1. fıkrasına göre adli para cezası şöyle tanımlanmıştır: Beş günden az ve kanunda aksine hüküm bulunmayan hallerde belki yüz otuz gündün (iki yıldan) fazla olamaz. Hesaplanan meblağ, hükümlü tarafından Devlet Hazinesi'ne ödenir.

Çevirme hesabının nasıl yapıldığı da önem arz eder. Hapis cezası adli paraya çevrilirken bir gün karşılığı, en az yirmi ve en fazla yüz TL olarak hesap edilir. Buna göre adli para cezası en az 5x20= 100 TL ve en çok 730x100= 73.000 TL olabilir. Kısa süreli hapis cezasının adli para cezasına çevrilmesinde ise en alt sınır olan 1 ay (30 gün), 30x20= 600 TL ile en üst sınır olan 1 yıl (365 gün), 365x100= 36.500 TL olabilir. (Bu hesaplamada taksiri indirimler dikkate alınmamıştır) Verilen kararda, adli para cezasının belirlenmesinde esas alınan tam gün sayısı ile bir gün karşılığı olarak takdir edilen miktar ayrı ayrı gösterilir.

Bir gün karşılığı adli para cezasının miktarı seçilirken, kişinin ekonomik ve diğer şahsi halleri göz önünde bulundurularak takdir edilir. Hakim, ekonomik ve şahsi hallerini göz önünde bulundurarak, kişiye adli para cezasını ödemesi için hükümün kesinleşme tarihinden itibaren bir yıldan fazla olmamak üzere mehil ve bu cezanın belirli taksitler halinde ödenmesine de karar verebilir. Taksit süresi iki yılı geçemez ve taksit miktarı dörtten az olamaz. Fıli durumda, mahiyetine göre 4 ile 24 arası taksit yapılabiliyor. Kararda, taksitlerden birinin zamanında ödenmemesi halinde geri kalan kısmın tamamının tahsil edileceği ve ödenmeyen adli para cezasının hapse çevrileceği belirtilir.

Suçun veya mahduriyetin olmadığı veya olabileceği kadar en az olduğu zamanlar dileyiyle...